

ВПЛИВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ

Науково-дослідна група:

Вергунова Валерія Сергіївна,

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

(Україна)

Попсуй Анатолій Васильович,

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

(Україна)

Підготовка фахівців, здатних діяти в умовах, що постійно змінюються, конкурентоспроможних на ринку праці не тільки в Україні, а й на міжнародному рівні, які усвідомлюють культурні особливості різних країн та готових до взаємодії у полікультурному просторі, є одним із важливих завдань вищої школи. Використання у освітньому процесі інноваційних підходів, орієнтованих на розвиток міжкультурного спілкування студентів, сприяє усвідомленню національної самобутності власної та інших культур. Важливе значення у цьому процесі відіграє мистецтво, зокрема музика, у якій відображаються культурні надбання суспільства, передається атмосфера та колорит різних країн.

Досвід характеризує сутнісну якість особистості, що охоплює знання, уміння, ставлення до дійсності та формуються під впливом діяльності, спілкування, рефлексії. Його змістовне наповнення зумовлюється різними видами діяльності до яких залучається людина. Під досвідом міжкультурної взаємодії розуміється сукупність міжкультурних знань, умінь та здатностей, необхідних для міжкультурного спілкування, що формуються у процесі міжкультурного навчання.

Міжкультурне навчання характеризує «нову навчальну ситуацію, під час якої учневі допомагають побачити відмінності та усвідомити їх не просто як перешкоди та відхилення від усталених норм; ситуація, в якій кожна культура пояснюється в контексті іншої у процесі самопізнання та розуміння під час їх

взаємодії. Такий процес повинен втягувати учнів і розумово, і емоційно» [1]. Це не просто взаємодія з іншою культурою, але й культурний розвиток особистості. А. Томас наголошував, що воно означає не тільки розуміння системи ціннісних орієнтацій чужої культури, а й відображає ціннісні уявлення власного народу; це процес розвитку, виникнення, розуміння й прийняття їх відмінностей [2, с. 83].

Формуванню досвіду міжкультурної взаємодії сприяє залучення студентів до мистецтва, зокрема музики, яка характеризує складну систему культурних цінностей. Використання музичних творів у освітньому процесі дозволяє доторкнутись до ціннісних уявлень відповідного народу, перейнятися досвідом ціннісного ставлення до світу їх авторів, спонукає до ціннісного переживання навколишніх явищ (О. Рудницька); наповнює особистісним смислом ставлення до майбутньої професійної діяльності (Г. Тарасенко); сприяє становленню духовності особистості в усьому спектрі моральних, етичних, естетичних, її ціннісного ставлення до явищ культури та соціуму (О. Хижна); забезпечує розвиток інтуїції, співпереживання, тих якостей, що необхідні при міжкультурній комунікації.

Використання музичного мистецтва для формування міжкультурних знань та уявлень студентів передбачає їх включення до різних форм взаємодії з нею: слухання музичних творів композиторів різних країн, творів народної музики, розучування народних та сучасних пісень мовою оригіналу. Це сприяє збагаченню власної духовної культури особистості майбутніх фахівців, зацікавленості, підвищує мотивацію навчання, допомагає зламати мовні бар'єри і дозволяє їм краще ставитися до свого викладача та однокурсників.

Викладачам необхідно ретельно готуватися до проведення практичних занять з використанням музичного матеріалу, відбираючи твори та неодноразово прослуховуючи їх з метою підбору. Так, під час вивчення німецької мови можна застосовувати твори німецьких та австрійських композиторів-класиків: І. Баха, В. Моцарта, Л. Бетховена, Р. Шумана, Ф. Мендельсона, І. Брамса, Р. Штрауса, Р. Вагнера, К. Орфа та інших. Слухання

цих творів розвивають фантазію, самостійне творче мислення студентів, дають уявлення щодо ціннісних орієнтирів іншої країни, показують ставлення композиторів до різних явищ дійсності крізь призму їх культури. Такий підхід дозволяє зануритись у конкретну історичну епоху, краще зрозуміти ідею твору з урахуванням культурного середовища різних часів, прослідкувати їх ціннісні орієнтири. Водночас, це сприяє збагаченню досвіду музичного сприймання, що становить основу розвитку духовної культури студентів.

Важливе значення мають твори українських композиторів (М. Лисенка, Л. Ревуцького, М. Леонтовича, М. Скорика, Є. Станковича та інших), слухання яких дозволяє відчувати специфіку української культури і на цій основі порівняти особливості власних ціннісних орієнтирів та орієнтири різних країн сприяє усвідомленню відмінностей та подібності між «своєю» та «чужою» культурами, подоланню стереотипів та формуванню толерантності.

Отже, досвід міжкультурної взаємодії передбачає оволодіння знаннями щодо ціннісних здобутків різних народів, усвідомлення самотності власної культури. Його формування зумовлюється організацією міжкультурного навчання у ході якого здійснюється переживання, оцінка й осмислення відмінності та подібності різних культур. Важливе значення у цьому процесі відіграє музичне мистецтво, використання якого сприяє міжкультурному спілкуванню, поглибленню міжкультурних знань. Це забезпечується шляхом залучення студентів до слухання народної музики, творів вітчизняних та зарубіжних композиторів, співу та розучування пісень інших країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. EFIL Tenth Anniversary Statement, European Federation for Intercultural Learning, 1981. 180 pp.
2. Thomas A. Interkultureslles Lernen im Schuleraustausch. Saarbrücken/Fort Lauderdale: Verlag Breitenbacy, 1988. 186 s.